

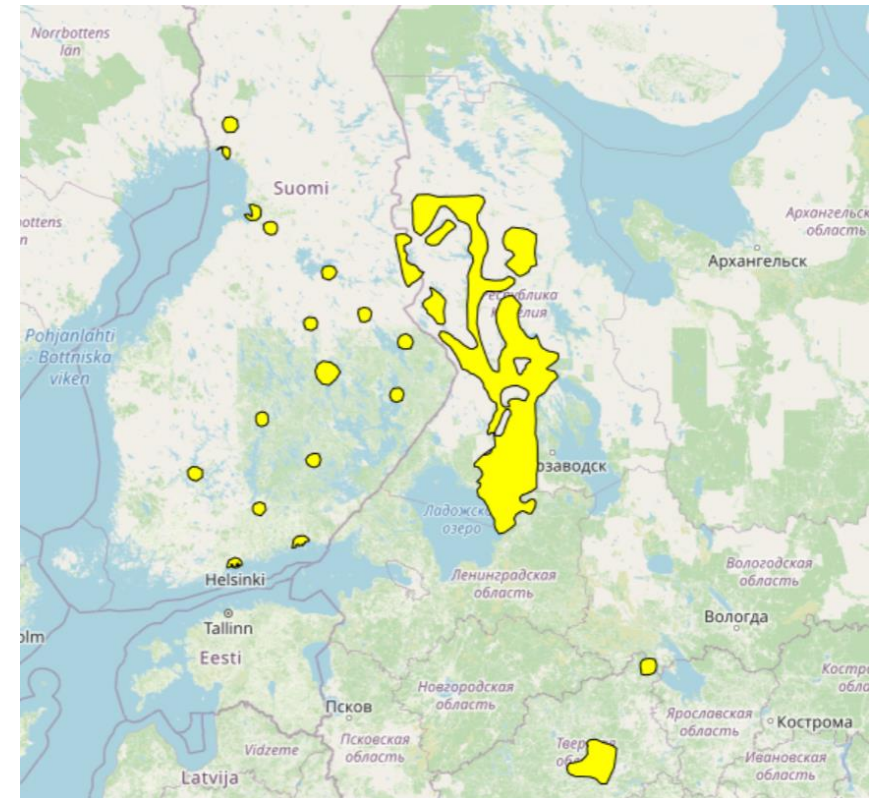
Karjalan kielen ja kulttuurin työpaja

FT Ilja Moshnikov
Itä-Suomen yliopisto
Karjalan tutkimuslaitos

XIV Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen
kansainvälisyyspäivät
Joensuu 10.–11.11.2022
Iloisesti ihmisiksi! - Osaaminen syntyy yhdessä
www.oph.fi/kansainvalisyyspaivat2022

Karjalan kielen nykytilanne

- Uhanalainen vähemmistökieli Venäjällä ja Suomessa, suomen lähin sukukieli.
- Eri asia kuin suomen kielen karjalaismurteet.
- 25 000 puhujaa Venäjän Karjalassa ja Tverissä ja 5 000 – 10 000 Suomessa.
- Suomessa ei-alueellinen.
- Päämurteet: varsinaiskarjala ja livvinkarjala.
- Yhteinen kirjakieli puuttuu.

Lähde: Uralilainen historiallinen atlas

Karjalan kielen *revitalisaatio* eli elvytys tai voimaannuttaminen

	Venäjä, Karjalan tasavalta	Suomi
Ajankohta	- 1990-luvun alku	- 1990-luvun puolesta välistä
Opetus	- Petroskoin yliopisto, pääaineopinnot - Kouluopetus - Vieljärven kielipesä (2017)	- Itä-Suomen yliopisto, sivuaine - Ei kouluopetusta, ei kielipesää - Kielikursseja aikuisille
Media ja kirjallisuus	- Karjalan radio- ja tv - Oma Mua, Kipinä - Periodika-kustantamo	- Yle uudizet karjalakse: radio ja tekstit - Karjalan Sivistysseura, Karjalan Kielen Seura (lakkautettu)
Resurssit	- Kieliaktivistit ja järjestöt - Valtiollinen tuki (esim. median ja opetuksen rahoitus)	- Kieliaktivistit ja järjestöt - Karjalan kielen professuuri (ISY, 2009) - Karjalan kielen elvytyshanke, Itä-Suomen yliopisto 2021–2022 (Opetus- ja kulttuuriministeriö)
Kielen asema	- Tunnistettu vähemmistökieli, ei virallisen kielen asemaa - Ei yhteistä kirjakieltä, pääosin kahden murteen käyttö - Ei tietoista elvytystä	- Ei-alueellinen vähemmistökieli - Lainsäädäntö ei tue karjalan kielen asemaa - Karjalan kieli sekoitetaan suomen karjalaismurteisiin - Ei yhteistä kirjakieltä, kolmen murteen käyttö - ”Murteiden taistelua”

Karjalan kielen kirjalliset standardit

- Livvinkarjala
- Varsinaiskarjala:
 - Vienankarjala
 - Eteläkarjala
 - Tverinkarjala
- Yhteiset aakkoset vuodesta 2007

Aa Bb Cc Čč Dd Ee Ff Gg Hh Ii
Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Rr Ss
Šš Zz Žž Tt Uu Vv Yy Ää Öö

Karjala vs. suomi

Karjalan kieli			Suomen kieli
Vienankarjala	Eteläkarjala	Livvinkarjala	
antua	andua	andua	antaa
emäntä	emändä	emändy	emäntä
meččä	meččä	meččy	metsä
ämmö	buabo	buabo	mummo
hukka	hukka	hukku	susi
mie	mie	minä	minä ~ mie ~ mä
kaunis, soma	čoma	čoma	kaunis, soma

Ellendiä, pruazniekku, poimičču, čiučoi, kyly, must'oi, vuassu

Livvinkarjala

- Kenbo sinä olet?
 - Minä olen Johor.
 - Äijygo vuottu sinul on?
 - Seiččietostu.
 - Kuspäi olet tulluh?
 - Alavozespäi.
 - Kusbo sinä opastut?
 - Yliopistos.
 - Kudualbo tiedokunnal?
 - Filolougien tiedokunnal, opastun karjalan da suomen kiieldy.
 - Maltatgo sit karjalakse?
 - Ellendän da pagizen toiči buaban kel.
- (<https://opastajat.net/opastus/algukursu/ak04.html>)

Karjalan kieli ja kansainvälisyys

- Karjalan kieltä puhutaan Suomessa ja Venäjällä.
- Vähemmistökielisen lapsen/yksilön tukeminen, kieli-identiteetin vahvistaminen, kielitaito voimavarana.
- Karjalan kieli on uhanalainen vähemmistökieli: avaa yhteistyömahdollisuuksia muiden vähemmistökieliyhteisöjen kanssa (esim. saame, kveeni, meänkieli, baski, kymri, võro ym.). EU-tasolla tätä yhteistyötä myös tuetaan.
- Omaperäisistä vähemmistökielistä Suomessa tiedetään vain vähän: tietoisuuden lisääminen vähemmistökielistä on tärkeä. Alkuperäinen (kansallinen) vähemmistökieli vrt. maahanmuuttajakieli.
- Yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen.
- **Kysymyksiä?**

Linkkejä:

Karjalan Sivistysseura: [murrenäytteet](#)

Opastajat: <https://opastajat.net/>

Yle uudizet karjalakse: [radio](#) ja [artikkelit](#)

Karjalan kielen elvyttäminen: <https://blogs.uef.fi/karjalanelvytys/>

Videot: <https://blogs.uef.fi/karjalanelvytys/videot/>

Videoluennot: <https://sites.uef.fi/karjala/videoluennot/karjalan-kielen-tutkimuskysymyksia/> (Katve-hanke)

Karjalan kielen näytteet

Livvinkarjala

Varsinaiskarjalan eteläkarjala

Passibo! Kiitos!

ilia.moshnikov@uef.fi

Twitter: @iljamoshnikov